

Povijest muzeja – J. V. Maranto

Pozdrav svima, počnimo s razgledavanjem. Dobro došli u muzej svih muzeja. Muzeji su dio ljudske povijesti više od 2000 godina. No nisu uvijek izgledali kao oni koje danas posjećujemo. Povijest muzeja starija je i mnogo neobičnija nego što pretpostavljate. Počet ćemo u grčkom krilu. Današnja riječ muzej potječe od grčke riječi mouseion, kako su nazivali hramove muza, božica umjetnosti i znanosti. Ljudi su ponizno molili muze da bdiju nad znanstvenicima i da onima koji su toga dostojni podare genijalnost. Hramovi su bili puni darova u obliku kipova, mozaika, kompliciranih znanstvenih naprava, poetskih i književnih zapisa i ostalih darova kojima su smrtnici željeli pokazati da su dostojni božanskog nadahnuća.

Evo nas u krilu posvećenom Mezopotamiji Prvi je muzej izgrađen 530. godine pr. Kr. u današnjem Iraku. Prvi je kustos zapravo bila princeza. Ennigaldi-Nanna počela je skupljati i pohranjivati mezopotamske starine u svome domu E-Gig-Paru. Kada su arheolozi vršili iskapanja u tom području, pronašli su desetke predmeta uredno poslagane u redove s glinenim natpisima na trima jezicima. Sigurno je organizirala zanimljive zabave.

I drugi su počeli oponašati tradiciju prikupljanja i izlaganja zanimljivih predmeta kao što možete vidjeti ovdje u krilu posvećenom Rimskom Carstvu Riznice političara i generala bile su prepune ratnog plijena, a u carskim menažerijama javnost je u posebnim prigodama kao što su bile borbe gladijatora mogla vidjeti egzotične životinje. Kao što vidite, ovdje su lav i gladijator. Očito bi i domar trebao biti u ovom krilu.

Idemo dalje, požurite. Sljedeća faza u razvoju muzeja bila je u renesansi kada je nakon gotovo tisuću godina života u neznanju na Zapadu ponovno probuđen interes za proučavanje prirode. Kabineti rariteta ili komore čudesa bile su zbirke predmeta koje su zapravo služile kao fizičke enciklopedije u kojima su se mogli vidjeti izložci.

Uđite u ormar, izvolite. Pazite na kapute. Običi ćemo kabinet Olea Worma. Jedna od najpoznatijih komora čudesa pripadala je u 17. stoljeću Oleu Wormu, bogatom biologu, antikvaru i liječniku. Ole Worm prikupljao je uzorke iz prirode, ljudske kosture, drevne runske tekstove i predmete iz Novog svijeta. U drugim kabinetima rariteta mogli ste pronaći genetske anomalije, drago kamenje, umjetnine i religijske i povijesne relikvije. Oh! Nemojte to dirati. Kabineti su bili privatni, često su se nalazili u kućama, a njihovi vlasnici, vladari i aristokrati, ali i trgovci i rani znanstvenici, bili su kustosi.

Čujete li vergl? 1840-ih poduzetni je mladi zabavljač Phineas T. Barnum kupio neke od najpoznatijih europskih kabineta rariteta i osnovao Barnumov američki muzej u New Yorku, spektakularnu mješavinu zoološkog vrta, predavaonice, muzeja voštanih figura, kazališta i izložbe prirodnih nakaza poznatog po eklektičnim stanovnicima kao što su bili medvjedi, slonovi, akrobati, divovi, sijamski blizanci, sirena s Fidžija i bradata žena, uz pregršt suvremenih strojeva i znanstvenih instrumenata.

Muzeji otvoreni za javnost relativno su nova pojava. Prije Barnumovog muzeja muzeji otvoreni za javnost bili su dostupni samo višoj i srednjoj klasi samo određenim danima. Posjetitelji su morali u pisanom obliku unaprijed zatražiti dozvolu za obilazak muzeja muzej, a svaki su ga dan mogle posjetiti samo male grupe. Louvre je bio poznat po tome da je bio otvoren za sve, ali samo tri dana tjedno. Današnji koncept muzeja počeo se razvijati u 19. stoljeću. Ustanove kao što je muzej Smithsonian osnovane su kako bi se predmeti izložili i proučavali, a ne samo stavili pod ključ. Američki muzeji naročito su naručivali pokuse i angažirali istraživače koji su išli u potragu i donosili uzorke iz prirode. Muzeji su postali središte znanja i umjetničkih i znanstvenih otkrića. To se razdoblje često naziva muzejskim dobom.

Danas su muzeji otvoreni svima. Oni su centri za učenje i istraživanje te postaju sve više ustanove u kojima je naglasak na praktičnom iskustvu. Još uvijek je aktualno pitanje tko ih može posjetiti jer zbog cijene karata možda nisu dostupni budućim znanstvenicima, umjetnicima ili primateljima božanskog nadahnuća koji si ne mogu priuštiti da utaže znatiželju. Hvala vam na posjeti i slobodno na izlasku svratite u muzejsku trgovinu svih muzejskih trgovina.